

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Miodrag Simović, potpredsjednice Valerija Galić i Seada Palavrić i sudije Mato Tadić i Mirsad Ćeman na sjednici održanoj 2. decembra 2009. godine, u predmetu broj **AP 3394/07**, rješavajući apelaciju **Petra Đokića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Petra Đokića** podnesena protiv presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj 097-0-KŽ-07-000026 od 3. septembra 2007. godine i presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kp-415/05 od 22. januara 2007. godine, zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

OBRAZLOŽENJE

1. Petar Đokić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Brčkog, kojeg zastupa Borislav Pisarević advokat iz Brčkog, podnio je 14. decembra 2007. godine, apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud) broj 097-0-KŽ-07-000026 od 3. septembra 2007. godine i presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj Kp-415/05 od 22. januara 2007. godine.
2. Presudom Osnovnog suda broj Kp-415/05 od 22. januara 2007. godine, koja je potvrđena presudom Apelacionog suda broj 097-0-KŽ-07-000026 od 3. septembra 2007. godine, apelant i T.V. su oglašeni krivim što su na način i u vrijeme pobliže navedeno u tački 1. izreke presude počinili krivično djelo prevare iz člana 288. stav 2. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 31. Krivičnog zakona Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (« Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» br. 10/03, 45/04 i 6/05, u daljnjem tekstu KZ BD). Istom presudom optuženi K.I. oglašen je krivim da je

radnjama pobliže opisanim pod tačkom 2. izreke počinio krivično djelo prevare iz člana 288. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BD pa su za navedena krivična djela uz primjenu člana 288. stav 2. u vezi sa stavom 1. te primjenom čl. 42, 43, 50.. stav 1. tačka b) i član 51. stav 1. tačka e) KZ BD osuđeni i to apelant i optuženi K.I. na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca a optužena T.V. na kaznu zatvora u trajanju od dva mjeseca. Istom presudom apelant i optuženi T.V. i K.I. su obavezani da plate troškove krivičnog postupka u iznosu od 790,00 KM i paušal sudu u iznosu od 200,00 KM a oštećeni «Telekom Srpske» a.d. Banja Luka je sa imovinsko pravnim zahtjevom upućen na parnicu.

3. Osnovni sud je na osnovu svestrane ocijene svih provedenih dokaza pojedinačno kao i u njihovoj uzajamnoj vezi utvrdio da su apelant i optuženi T.V. i K.I. počinili krivično djelo prevare iz člana 288. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BD na način opisan u dispozitivu presude. Ovu svoju konstataciju sud je zasnovao na izjavama saslušanih svjedoka, nalazima i mišljenjima vještaka kao i na materijalnoj dokumentaciji u spisu. Osnovni sud je u obrazloženju presude istakao da je uvidom u Ugovor o korištenju interteol servisa-D2 JT-a, utvrdio da je «Intermarket» Brčko, kojeg zastupa apelant, zaključio Ugovor sa «Telekomom RS» o korištenju interteol servisa, na način da mu se od strane provajdera omogući korištenje interteol sevisa, stalne ili semipermanentne ISDN veze sa Internetom putem TCP/IP mreže provajdera i iznajmljene linije (poprečne veze) između korisnika i čvorišta provajdera a za šta je korisnik dužan platiti provajderu određenu naknadu. Pravo korištenja servisa ima isključivo korisnik i nema pravo obezbjeđivanja modemske pristupa na Internet trećim licima. Sud je dalje istakao da je iz pismenih prigovora devetnaest pretplatnika utvrdio da su se pretplatnici obraćali «Telekomu RS» s prigovorom da im je obračun PTT usluga vršen po cijenama impulsa za pravna lica, a telefonski brojevi su se koristili isključivo za privatne svrhe ili da se radi o greškama pri obračunu impulsa.

4. Sud je također na osnovu iskaza svjedoka G.S, Ć.S, S.P, J.M, T.M. i A.T nesumnjivo utvrdio postupak zasnivanja pretplatničkog odnosa sa «Telekomom RS» prava i obaveze ugovarača te način na koji su optuženi koristeći Ugovorom utvrđene pretplatničke odnose omogućili jednosmjerno pozivanje telefonskih pretplatnika iz inostranstva a zaobilazeći međunarodnu centralu «Telekoma RS». Sud je dalje naveo da je na osnovu iskaza svjedoka Ž.M. i P.M. utvrđen postupak pretresanja spornih prostorija «Intermarketa» i stana optuženog K.I. a na osnovu iskaza svjedoka M.A. nesumnjivo je utvrđeno da je optuženi K.I. koristio opremu za bežični prijenos. Na osnovu iskaza saslušanih svjedoka sud je utvrdio način na koji su optuženi T.V. i K.I. zasnivali pretplatničke odnose na ime navedenih svjedoka. Osnovni sud je nalaze i mišljenje vještaka finansijske struke Emine Hasanbegović i Marijana Živanovića prihvatio i cijenio istinitim smatrajući da su dati od stručnih

lica i da su precizni i jasni. Sud je također prihvatio nalaz Agencije «QUALITY SOFTWARE SOLUTIONS» Sarajevo (u daljnjem tekstu: Agencija «QSS») obrazložen na glavnom pretresu od strane Randić Nevena obzirom da je jasno i precizno predložen način na koji je i pomoću koje opreme je vršena usluga posredovanja u internacionalnom telefonskom saobraćaju. Za navedeno vještačenje, istakao je dalje sud, tužilac je izdao naredbu na propisan način te odredio Agenciju «QSS» Sarajevo da uradi vještačenje a u izradi nalaza i mišljenja nije učestvovalo lice koje ne bi moglo biti vještak a kako je propisano članom 98. Zakona o krivičnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH», br. 10/03, 48/04, 6/05, 12/07, 14/07, 19/07, 21/07. i 2/08, u daljnjem tekstu: ZKP BD). Činjenica da se lica koja su učestvovala u izradi nalaza i mišljenja Agencije «QSS» ne nalaze na listi vještaka, nije dovela u pitanje stručnost i pouzdanost danog nalaza i mišljenja.

5. Osnovni sud je naveo da se biće krivičnog djela prevare iz člana 288. stav 2. u vezi stava 1. KZ BD sastoji u tome da se s ciljem pribavljanja protivpravne imovinske koristi sebi ili drugom dovede neko lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica u zabludu, te da se održava u zabludi i time ga navede da na štetu svoje imovine šta učini a šteta prelazi iznos od 30,000,00 KM. Sud je istakao da je apelant zaključujući Ugovor sa «Telekomom RS» ispred preduzeća «Intermarket» i optužena T.V. u svoje ime i u ime drugih fizičkih lica zaključujući Ugovore o zasnivanju pretplatničkih odnosa dobili pretplatničke brojeve na osnovu kojih su suprotno članu 7. Zakona o komunikacijama, omogućili jednosmjerno povezivanje telefonskih pretplatnika iz inostranstva u Bosnu i Hercegovinu, na način da time zaobiđu međunarodne centrale »Telekoma RS» i da su ti pozivi registrovani sa spornih telefonskih brojeva kao lokalni i međumjesni. Dakle, zaključio je sud, optuženi su s ciljem da sebi pribave protivpravnu imovinsku korist prethodno zaključivši Ugovor i to apelant i optužena T.V. sa firmom «In Life» iz Ljubljane a optuženi K.I. sa nepoznatom firmom, zasnovali pretplatničke odnose u svoje ime kao i u ime drugih lica a apelant kao zakonski zastupnik «Intermarketa» Brčko, čime su predstavnike «Telekom RS» doveli u zabludu lažnim prikazivanjem činjenica da će se telefonski priključci koristiti u skladu sa Zakonom o komunikacijama, a prethodno pribavivši svu potrebnu opremu da bi koristeći infrastrukturu «Telekoma RS» a preko Internet Routersa «Telekomunikacija RS», pružali usluge posredovanja u internacionalnom telefonskom saobraćaju a trajanjem pretplatničkog odnosa održavali «Telekom RS» u zabludi. Također je sud istakao da je članom 7. Zakona o komunikacijama propisano da je za pružanje telekomunikacijskih usluga putem mobilnih i fiksnih mreža potrebna dozvola u skladu sa navedenim zakonom a kako je na nesumnjiv način utvrđeno da su apelant i optuženi T.V. i K.I. na način opisan u dispozitivu presude preuzeli telekomunikacijske usluge putem mobilnih i fiksnih

mreža bez posjedovanja odgovarajuće dozvole, očigledno je da su postupali suprotno odredbi navedenog člana.

6. Navode apelantovog branioca da su svjedoci Slaven Ćusić i njegovi pretpostavljeni a vršeći pregled telefonskog saobraćaja, odnosno otvaranje «paketa» počinili krivično djelo Povrede tajnosti pisama ili druge pošiljke iz člana 183. stav 2. KZ BD, jer niko nema pravo da otvara pismena i pakete osim ako dobije dozvolu od nadležnog suda, sud je smatrao neosnovani. Naime, radnja koju je preduzeo svjedok Slaven Ćusić a prema nalogu svojih pretpostavljenih sastojala se u tome da se nadgleda saobraćaj «Intermarketa» s tim da su otvarani samo poneki «paketi» koji su davali podatke o brojevima telefona, odnosno na osnovu njih se moglo utvrditi vrijeme, adresa na internetu te broj polaznog i dolaznog korisnika a nije se moglo vršiti prisluškivanje. Ovakva radnja ne predstavlja neovlašteno prodiranje u kompjutersku bazu ličnih podataka. Pored toga, pojasnio je sud, osnovna djelatnost «Telekoma RS» jeste pružanje telefonskih usluga a njihovo plaćanje od strane korisnika je uslovljeno uvidom u ostvareni telefonski saobraćaj odnosno da bi se izvršio obračun za izvršene usluge moraju se identifikovati pozivani brojevi kao i dužina trajanja svakog poziva što nije povreda tajnosti korisnika usluga. Navode apelanta da je zaključen tipski Ugovor između «Intermarketa» i «Telekoma RS» u kojem su propisana prava i obaveze odnosno predviđeni su uslovi za raskid i posebno označeno da će se Ugovor kao građansko pravni odnos raskinuti ukoliko se učini krivično djelo, sud nije prihvatio te je istakao da su krivična djela propisana Krivičnim zakonom a izvršenje djela utvrđuje isključivo sud a ne davalac usluga u konkretnom slučaju, pa da bi po tom osnovu vršio raskid Ugovora. U pogledu vinosti sud je istakao da su optuženi krivično djelo izvršili sa direktnim umišljajem odnosno da su bili svjesni svoga djela i htjeli izvršenje. Prilikom odluke o vrsti i visini krivične sankcije sud je od olakšavajućih okolnosti apelantu cijenio da je oženjen, otac jednog djeteta kao i da nije osuđivan. Sve navedene olakšavajuće okolnosti sud je cijenio kao osobito olakšavajuće te je primijenio odredbe o ublažavanju kazne i apelantu i ostalim optuženim odmjerio kazne zatvora ispod granice propisane zakonom za navedeno krivično djelo.

7. U obrazloženju presude Apelacioni sud je istakao da su sve odlučne činjenice u tački 1. i 2. izreke osporene presude pravilno i potpuno utvrđene a što je rezultat savjesne i pravilne ocijene svih dokaza izvedenih na glavnom pretresu i iznijete odbrane optuženih. Prvostepeni sud je dao potpune, jasne i logički prihvatljive razloge da li je i u kom dijelu poklonio vjeru iskazu saslušanih svjedoka i vještaka. Apelacioni sud smatra paušalnim žalbeni prigovor da Agencija «QSS» iz Sarajeva nije ovlaštena a niti kadrovski osposobljena za vrstu vještačenja koje je obavila u predmetnoj krivično-pravnoj stvari. Naime, sud je pojasnio da je navedena Agencija jedna od poznatijih kuća u Bosni i

Hercegovini koja se bavi poslovima informatičke tehnologije, a s obzirom na poslove i problematiku kojom se bavi nesumnjivo je bila pozvana da obavi vještačenje koje je vezano za internet i telekomunikaciju i da sačini nalaz i mišljenje. Randić Neven uposlenik Agencije «QSS» koji je od iste angažovan i koji je pred prvostepenim sudom kao vještak iznio nalaz i mišljenje bavi se poslovima informatike, posjeduje brojne certifikate o pohađanju i stečenom znanju na seminarima i kursevima iz oblasti informatike. U spomenutom pismenom nalazu i mišljenju, navodi dalje Apelacioni sud, kao i iskazu vještaka Rondić Nevena, precizno i stručno je opisan način na koji je od strane optuženih vršeno nezakonito posredovanje u internacionalnom telefonskom saobraćaju. Dokazima koje je izveo prvostepeni sud na glavnom pretresu i koje je prihvatio kao pouzdane, nesumnjivo se utvrđuje vrijeme, način i mjesto izvršenja prevarnih radnji od strane optuženih i šteta koja je uslijed tih radnji nastala «Telekomu RS».

8. Apelacioni sud je utvrdio da je izreka pobijane presude jasna, da ne sadrži protivriječnosti, da su u presudi dati razlozi o svim odlučnim činjenicama i da su u skladu sa izrekom presude i opravdavaju utvrđeno činjenično stanje. Također, Apelacioni sud smatra neopravdanim prigovore da su nezakonito prikupljeni dokazi od strane zaposlenika «Teola» Slavena Ćusića koji su kasnije korišteni pri izradi pismenog nalaza i mišljenja Agencije «QSS» iz Sarajeva od 3. 10. 2005. godine. Naime iz provedenih dokaza jasno proizilazi da nisu otvarani nikakvi Internet paketi a niti prisluškivani nečiji telefonski razgovori. Linija za pristup Internetu koju je preduzeće «Intermarket» Brčko odnosno apelant kao direktor preduzeća zakupio od «Telekoma RS»-«Teol» nadzirana je i provjeravana od strane «Telekoma RS» da bi se znalo da li se iznajmljena linija koristi u skladu sa ugovorom koji je apelant zaključio sa «Telekomom RS»-«Teol» provajderom tj da bi se utvrdilo i znalo kakva se komunikacija odvija da li pismena, govorna ili neka druga, zatim da bi se utvrdio broj sa koga je poziv došao i gdje je poziv upućen te trajanje te komunikacije. To je posao koji se redovno obavlja u svim ustanovama «Telekoma RS» i na osnovu koga se uspostavlja račun za utvrđenu uslugu a za utvrđivanje tih činjenica nije «Telokomu RS» potrebna nikakva naredba ili odobrenje suda a ni zahtjev tužioca. U konkretnom slučaju pojasnio je sud nije se radilo o posebnoj istražnoj radnji propisanoj članom 116. stav 2. tačka a) ZKP BD, preduzetoj od «Telekoma RS», tako da podatci i dokazi do kojih je došao «Telekom RS» nisu prikupljeni nezakonito.

9. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Povredu navedenog prava apelant vidi u nepotpuno i pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj ocijeni dokaza.

Apelant je istakao da je prvostepeni sud pored protivljenja odbrane prihvatio dokaz koji je nezakonito pribavljen a koji je poslužio i koji je korišten od strane Agencije «QSS» iz Sarajeva za davanje nalaza i mišljenja. Naime apelant je naveo da je radnik «Telekoma RS» Slaven Ćusić po nalogu Direkcije za telekomunikacije (ne po naredbi suda) otvarao govorne pakete pa je na taj način slušao razgovore koje su nosili ti paketi te prikupljao informacije, prenosio ih na CD-ove koje je dao na korištenje «Telekomu RS» a što je korišteno kao dokazni materijal Agenciji «QSS» iz Sarajeva za izradu pismenog nalaza i mišljenja koji je bio osnova i baza podataka za finansijsko vještačenje kojim je utvrđen nastanak štete kod «Telekoma RS».

10. Apelant smatra da je prvostepeni sud proizvoljno postupao jer je u obrazloženju presude naveo i pozvao se na činjenice da ih je utvrdio a da na te činjenice nisu provođeni dokazi pred tim sudom. Naime nikada u toku postupka nije proveden dokaz uvidom u ugovor koji je zaključio sa firmom «In life» iz Ljubljane a to se spominje u obrazloženju presude. Isti stepen proizvoljnosti prilikom odlučivanja ispoljio je Apelacioni sud jer ne daje razumne razloge iz kojih bi se na nedvosmislen način zaključilo da je prvostepena presuda donesena na osnovu zakonito provedenog postupka. Obrazloženje osporenih presuda apelant smatra manjkavim jer sudovi nisu naveli na osnovu čega su utvrdili da su se stekla sva bitna obilježja krivičnog djela za koje je oglašen krivim tim prije što je očigledno da se u stvari radi o građansko pravnom odnosu koji ni u kom slučaju nije prešao u sferu krivičnog zakonodavstva. Apelant je također istakao da je krivični postupak protiv njega motivisan iz političkih pobuda, da je postupak iskonstruisan, montiran i pokrenut u vrijeme dok su u «Telekomu RS», vlast i upravu nad preduzećem imali isključivo kadrovi SDS i Partije demokratskog progresa a da je on u vrijeme pokretanja postupka bio veliki protivnik vlasti i politike SDS-a, da je snažno kritikovao SDS i tadašnju vladajuću strukturu. Predložio je da Ustavni sud usvoji apelaciju i ukine osporene presude.

11. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

12. Ustavni sud u fazi ispitivanja dopustivosti predmeta, mora utvrditi, između ostalog, i da li su ispunjeni uslovi za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji, sa dovoljnom jasnoćom pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99 i odluku Ustavnog suda, broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi budući da apelant nema «opravdan zahtjev» (vidi Evropski sud, *Mezotur-Tiszazugi Vizgazdalkodasi Tarsulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije «žrtva» kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava.

13. Razmatrajući konkretan slučaj, Ustavni sud zapaža da su osnovni prigovori apelanta vezani za pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu ocjenu provedenih dokaza kao i nedovoljno i paušalno obrazloženje osporenih presuda. S tim u vezi, Ustavni sud, ukazuje da prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, Odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima, pa će u konkretnom slučaju Ustavni sud ispitati da li je postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva član 6. stav 1.

Evropske konvencije (vidi, Ustavni sud, odluka broj *AP- 20/05* od 18. maja 2005. godine, objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 58/05).

14. Također, Ustavni sud ukazuje da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, stav 29). Evropski i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36 i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine).

15. Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju sveobuhvatna analiza izvedenih dokaza nije izostala, već da je prvostepeni sud u svojoj presudi u potpunosti opisao proces pojedinačne ocjene dokaza, njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenje zaključka da je apelant počinio krivično djelo i da je krivično odgovoran za izvršenje istog. Naime, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud proveo veoma opsežan dokazni postupak, u kojem je saslušan veliki broj svjedoka i vještaka koji su predloženi kako od strane tužilaštva tako i odbrane. Pored toga, analiziran je i cijenjen veliki broj materijalnih dokaza a apelant je imao mogućnost da iznese svoju odbranu lično kao i da predlaže izvođenje dokaza, što je i činio. Dakle, svi dokazi su izvedeni na glavnom pretresu, a apelant je imao priliku ispitati sve dokaze optužbe i osporiti ih lično i uz pomoć branioca.. Na osnovu tako provedenog dokaznog postupka, sud je utvrdio da je apelant počinio krivično djelo prevare iz člana 288 stav 2 u vezi sa stavom 1. i članom 31. KZ BD. Za naprijed navedeno utvrđenje sud je dao detaljno i jasno obrazloženje koje ni u jednom dijelu ne izgleda proizvoljno ili neprihvatljivo samo po sebi, niti dovodi u sumnju zaključke o izvršenom krivičnom djelu prevare.

16. Također, a u vezi navoda apelanta da je prvostepeni sud pored protivljenja odbrane prihvatio dokaz koji je nezakonito pribavljen a koji je poslužio i koji je korišten od strane Agencije «QSS» za davanje nalaza i mišljenja, Ustavni sud ističe da je članom 10. ZKP BD propisano da: *Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih*

Ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovine ratificirala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud u obrazloženju osporene presude naveo «da je osnovna djelatnost «Telekoma RS» pružanje telefonskih usluga a njihovo plaćanje od strane korisnika je uslovljeno uvidom u ostvareni telefonski saobraćaj odnosno da bi se izvršio obračun za izvršene usluge moraju se identifikovati pozivani brojevi kao i dužina trajanja svakog poziva što nije povreda tajnosti korisnika usluga». Osnovni sud je detaljno i jasno obrazložio da se radnja koju je preduzeo svjedok Slaven Ćusić a koja je po mišljenju apelanta *dokaz pribavljen povredama ljudskih prava i sloboda*, sastojala u tome da se nadgleda saobraćaj «Intermarketa» s tim da su otvarani samo poneki «paketi» koji su davali podatke o brojevima telefona, odnosno na osnovu njih se moglo utvrditi vrijeme, adresa na Internetu te broj polaznog i dolaznog korisnika i te radnje ne predstavljaju neovlašteno prodiranje u kompjutersku bazu ličnih podataka i nisu dokazi pribavljeni na nezakonit način.

17. Ovakve zaključke Osnovnog suda u cijelosti je potvrdio i Apelacioni sud, ocijenivši da je prvostepeni sud pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primijenio materijalno pravo, dajući pri tome detaljne i jasne razloge za svoje odlučnje u skladu sa zahtjevima člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Apelacioni sud je ocijenio da su žalbeni navodi apelanta neosnovani, navodeći da je prvostepena presuda rezultat cjelokupnog dokaznog postupka odnosno ocjene svih provedenih dokaza. Taj sud je prihvatio i razloge prvostepenog suda kao vjerodostojne i uvjerljive a koje se odnose na prihvatanje pismenog nalaza i mišljenja Agencije «QSS» od 3. oktobra 2005 godine, navodeći da je navedena agencija jedna od poznatijih kuća u Bosni i Hercegovini koja se bavi poslovima informatičke tehnologije, a s obzirom na poslove i problematiku kojom se bavi nesumnjivo je bila pozvana da obavi vještačenje koje je vezano za internet i telekomunikaciju i da sačini nalaz i mišljenje. U odnosu na prigovor apelanta da su nezakonito prikupljeni dokazi od strane zaposlenika «Teola» Slavena Ćusića, koji su kasnije korišteni pri izradi pismenog nalaza i mišljenja Agencije «QSS» iz Sarajeva od 3. 10. 2005. godine, Apelacioni sud je obrazložio da je linija za pristup internetu koju je apelant zakupio od «Telekoma RS»-«Teola» nadzirana i provjeravana od strane «Telekoma RS» da bi se znalo da li se iznajmljena linija koristi u skladu sa ugovorom koji je apelant zaključio sa «Telekomom RS»-«Teol» provajderom tj da bi se utvrdilo i znalo kakva se komunikacija odvija i da bi se utvrdio broj sa koga je poziv došao i gdje je poziv upućen te trajanje te komunikacije i u konkretnom slučaju se nije radilo o posebnoj istražnoj radnji propisanoj članom 116. stav 2. tačka a) ZKP BD preduzetoj od «Telekoma RS», tako da podatci i dokazi do kojih je došao «Telekom RS» nisu prikupljeni nezakonito.

18. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u svojim odlukama dali takva obrazloženja koja ni na koji način ne dovode u sumnju njihove zaključke o krivici apelanata, niti su na bilo kakav način proizvoljna. Ustavni sud uočava da je u postupku pred nižestepenim sudovima data razumna mogućnost i optužbi i odbrani za iznošenje dokazne građe. Apelant je, u toku cijelog postupka, imao branioca advokata, iskorištena je mogućnost iznošenja komentara na predložene materijalne dokaze upotrijebljene u postupku, kao i na izjave svjedoka i ostalih učesnika.

19. U vezi navoda apelanata da u toku prvostepenog postupka nikada nije proveden dokaz uvidom u Ugovor koji je zaključio sa firmom «In life» iz Ljubljane a da se to spominje u obrazloženju prvostepene presude, Ustavni sud podsjeća na svoju praksu u predmetu *AP-476/04* od 17. decembra 2004. godine, gdje je zauzeto stanovište da se prigovori u pogledu kršenja ustavnih prava moraju, bar u svojoj suštinskoj formi, pokrenuti u prethodnim fazama postupka, ukoliko se takvi prigovori žele sa uspjehom koristiti pred Ustavnim sudom (vidi Ustavni sud, odluka broj *AP-476/04* 17. decembra 2004. godine, tačka 26., objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», broj 34/05 od 31. maja 2005. godine). Ustavni sud zapaža, da apelant u toku postupka nije isticao navedeni prigovor već ga je iznio prvi put pred Ustavnim sudom. Samim tim, apelant nije omogućio „efektivnim pravnim instancama“ da raspravljaju o tom pitanju, što se može staviti na teret apelanatu.

20. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da apelant ne nudi činjenice i dokaze koje bi mogle opravdati tvrdnju da postoji povreda ustavnih prava na koje se poziva, te da apelant nema «opravdan zahtjev» koji pokreće pitanja iz Ustava Bosne i Hercegovine ili Evropske konvencije, koja bi trebalo meritorno ispitati. Zbog toga, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije očigledno (*prima facie*) neosnovani.

21. Imajući u vidu odredbu člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

22. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

prof. dr. Miodrag Simović